

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК АНАЛІЗУ ТА БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

**ІЛЯШЕНКО К.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

У статті розглянуті інформаційні аспекти взаємозв'язку аналізу та бухгалтерської звітності, визначена переважна роль звітності в аналізі, обґрунтовані подальші перспективи взаємодії економічного аналізу та звітності підприємств.

In clause the information aspects of interrelation of the analysis and accounting reporting are considered, the prevailing role of the reporting in the analysis is determined, the further prospects of interaction of the economic analysis and reporting of the enterprises are proved.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У ринковій економіці бухгалтерська звітність грає досить важливу роль, оскільки виступає в якості одного з основних джерел інформації для більшості її користувачів. Зміст і структура бухгалтерської звітності в останні роки перетерпіли істотні зміни. Звітність наблизилася за своїми параметрами до міжнародних вимог, але процес її вдосконалення, як на вітчизняному, так і міжнародному рівнях носить перманентний характер. Питання реформування бухгалтерської звітності є предметом дискусій і досліджень, у яких мова йде, насамперед, про створення ефективної системи звітних даних, що дозволяють користувачам одержувати всю необхідну за кількісними й якісними параметрами інформацію.

Інформація, яка знаходить своє відображення у звітності, є підґрунтям для проведення економічного аналізу. Аналіз здійснюється по-різному, залежно від поставленого завдання: він може бути використаний для виявлення проблем управління виробничо-комерційною діяльністю, для оцінки діяльності керівництва організації, для вибору напрямків інвестування капіталу, може виступати як інструмент прогнозування окремих показників і фінансової діяльності у цілому. Правильне та своєчасне використання звітної інформації для аналізу діяльності підприємства є дуже важливим питанням, що й обумовило тематику даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі питання бухгалтерської звітності розглядалися багатьма вітчизняними вченими, зокрема Бутинцем Ф.Ф., Веригною Ю.А.,

Головим С.Ф., Огітчуком М.Ф. тощо. Питання економічного аналізу розглядалися у працях Прокопенко І.Ф., Мниха Є.В., Савицької Г.В., Цал-Цалка Ю.С., Шеремета А.Д. та багатьох інших. Але на даний час питання все ще залишається актуальним.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження взаємозв'язку аналізу та бухгалтерської звітності підприємства на інформаційному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взаємозв'язок економічного аналізу та бухгалтерської звітності відбувається за рахунок руху інформаційних потоків підприємства. Так бухгалтерська звітність є формою збирання, узагальнення та підсумовування інформації, а аналіз – процесом оцінки інформації.

Бухгалтерська звітність являє собою сукупність даних, що характеризують результати фінансово-господарської діяльності підприємства за звітний період, отриманих із даних бухгалтерського й іншого видів обліку. Вона являє собою засіб керування підприємством й одночасно метод узагальнення й подання інформації про господарську діяльність [1, с. 24].

Звітність виконує важливу функціональну роль у системі економічної інформації. Вона інтегрує інформацію всіх видів обліку та представляється у вигляді таблиць, зручних для сприйняття інформації об'єктами господарювання.

Методологічно й організаційно звітність є невід'ємним елементом всієї системи бухгалтерського обліку та виступає завершальним етапом облікового процесу, поєднуючи показники, що формуються у ній, з первинною документацією й обліковими регістрами.

Інформація про господарські операції, здійснені економічним суб'єктом за певний період часу, узагальнюється у відповідних облікових регістрах і з них переноситься у згрупованому виді до бухгалтерської звітності. Така процедура узагальнення облікової інформації необхідна в першу чергу самому підприємству та пов'язана з необхідністю уточнення, а в ряді випадків, і коректування подальшого курсу фінансово-господарської діяльності підприємства. Тому бухгалтерська звітність повинна виявляти будь-які факти, зміст яких може вплинути на оцінку користувачами інформації про стан власності, фінансової ситуації, прибутків і збитків [2, с. 76].

Відповідно, для цього необхідно об'єднати облікові й аналітичні операції в єдиний процес, здійснювати оперативний мікроаналіз, забезпечуючи безперервність даного процесу, і використовувати його

результати при розробці рекомендацій для прийняття відповідних управлінських рішень.

Обліково-аналітична система у широкому змісті – це система, що базується на бухгалтерській інформації, що включає оперативні дані, які використовують для економічного аналізу статистичну, технічну, соціальну й інші види інформації. Бухгалтерська обліково-аналітична система є однією із складових загальної системи, яка базується на бухгалтерській інформації. Її суть полягає в об'єднанні облікових і аналітичних операцій в один процес, проведенні оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу та використанні його результатів при розробці рекомендацій для прийняття управлінських рішень. При цьому загальна методологія та нормативні положення обліку й аналізу вдосконалюються для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі [3, с. 51].

Методично пов'язаним процесом у функціонуванні обліково-аналітичної системи є комплексний аналіз, тому що облік і його завершальна стадія – формування звітності – є інформаційною базою для здійснення аналізу. При цьому відбувається прямий і зворотний інформаційний зв'язок (рис. 1).

Найбільш глибоким аналізом звітності є фінансовий аналіз, що являє собою метод оцінки фінансового стану й ефективності роботи господарюючого суб'єкта на основі вивчення залежності та динаміки показників фінансової звітності [4, с. 31].

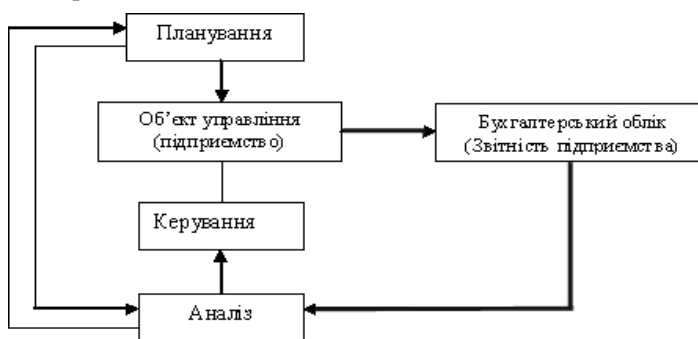

Рис. 1. Взаємозв'язок бухгалтерського обліку (звітності) та аналізу в управлінні підприємством

Щоб не зав'язнути у безлічі цифр, що відображаються у звітності, доцільно почати з її огляду, у ході якого можна визначити основні тенденції діяльності підприємства та структурних зрушень у

його розвитку. При першому перегляді звітності варто тримати в полі зору не більше десятка статей: активи, прибуток, реалізація, число працюючих в організації тощо. На підприємстві, яке нормально розвивається відзначатися позитивна динаміка основних показників: підсумку балансу, виторгу від реалізації, чистого прибутку. Скорочення абсолютних значень цих статей вимагає поглибленого аналізу.

Значно допоможе при першому огляді горизонтальний (трендовий) аналіз звітності, у ході якого розраховуються темпи росту або приросту кожної балансової статті, статей звіту про фінансові результати й інших форм звітності.

За базисний період приймаються, як правило, дані на початок року або іншого періоду. Необхідно також звернути увагу на співвідношення темпів зростання прибутку (T_{Pr}), реалізації (T_r) і активів (T_a), що виражається наступною нерівністю $T_{Pr} > T_r > T_a > 100\%$. Ця залежність, «золоте правило економіки підприємства», означає, що:

- а) економічний потенціал зростає;
- б) обсяг реалізації зростає більш високими темпами;
- в) прибуток зростає випереджальними темпами [2, с.139].

Таким чином, прибуток організації повинен зростати більш швидкими темпами, чим реалізація, темпи росту якої повинні бути вище, ніж темпи росту активів, а вони у свою чергу повинні перевищувати 100%. Якщо ця умова постійно не виконується, то в перспективі організація може зазнати фінансових труднощів. Тимчасові невідповідності темпів росту можуть бути обумовлені освоєнням нових виробництв, реконструкцією, модернізацією тощо, які в поточному періоді є причиною більш високих темпів росту вартості активів і тимчасового зниження темпів росту прибутків і реалізації [5].

Сформовані групи звітних показників характеризують різні сторони діяльності підприємства. Між різними показниками виникає певний взаємозв'язок і взаємозалежність на інформаційному рівні [6, с.189].

За умов накопичення інформаційних потоків і децентралізованої обробки інформації необхідно зберегти цілісність аналізу, тобто поєднати процес обробки інформації із процесом ухвалення рішень. Тісний взаємозв'язок обліку й аналізу на усіх рівнях є важливим і досяжним. При цьому будуть оцінюватися не тільки кінцеві результати, але й хід господарської діяльності, який на стадії планування розглядається як сукупність технологічної, технічної,

організаційної й управлінської підготовки й обслуговування виробничого процесу підприємств. Чим тісніше буде зв'язок обліку й аналізу, тим ефективніше будуть прийматися рішення.

Висновки. Значення безперервного обліку й аналізу для економічних процесів пов'язане з можливістю впливу на них шляхом прийняття необхідних управлінських рішень в оперативному режимі. Безперервне застосування прийомів і методів аналізу у процесі формування облікової інформації дозволяє вчасно виявити відхилення та помилки, що, у свою чергу, підвищує якість управління господарською діяльністю, оперативного аналізу та пов'язаних з ним управлінських рішень. Таким чином, ключовим принципом, що дозволяє обліково-аналітичній системі досягти поставлених цілей, є безперервність взаємозалежного функціонування її складових на інформаційному рівні.

Обліково-аналітична система, діючи безупинно, підвищує якість і розширює область практичного застосування облікової інформації, позитивно впливаючи в остаточному підсумку на якість підготовки та подання звітності, тобто на ефективність облікової інформації для її користувачів.

З розвитком інформатизації суспільства кількість інформаційних потоків буде невпинно зростати. Тому створення налагодженої, скоординованої й оперативної обліково-аналітичної системи, яка буде поєднувати формування звітності та проведення аналізу підприємства на інформаційному рівні заслуговує на подальші дослідження.

Література.

1. Верига Ю.А. Звітність підприємств. Навчальний посібник [текст] / Ю.А. Верига / - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 776 с.
2. Прокопенко І.Ф. Методика і методологія економічного аналізу [текст] / І.Ф.Прокопенко, В.І.Ганин / – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 430 с.
3. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: Підручник [текст] / Ю.С. Цал-Цалко / - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
4. Шеверя Я. В. Удосконалення методів аналізу та прийняття управлінських рішень на основі комплексної моделі фінансової звітності [текст] / Я. В. Шеверя // Школа професійного бухгалтера. – 2008. – №11 (95). – С. 29-33.
5. Современные тенденции и пути развития экономического анализа [электронный ресурс] // режим доступа: <http://institutiones.com/general/economia.html>
6. Іляшпенко К.В. Аналіз інформаційного забезпечення діяльності підприємства [текст] / К. В. Іляшпенко // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки). – 2012. - №.1 (17). – С. 187-193.